މައްސަލަތަކީ ކޮބައިކަން ނުދެނުމަކީ ބޮޑު މައްސަލައެއް

ހައްވާ މުހައްމަދު، ސ. މީދޫ

އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން މިޔައުމު ވެއްޖެހުމާ އަސަރުކުރަން ބަލާއިރު، މިއަސަރުކުރުމުގެ ތެރެއިން ކުރިއަރަ އެއް މައްސަލައެއް ދެ މައްސަލައެއް ނުވަތަ ތިން މައްސަލައެއް ނޫނެވެ. މަސްތުވާ ތަކެތީގެ މައްސަލައިން ބަލާނަމަ ކަމަށްވާފަރާތް، އެއަށް އެއްވެސް ހެއްލުން ނަގަން ބޮޑު މައްސަލަތަކެވެ. ފަރާތަތަކުން ސަލާމަތް ވެރިކަން ގެނަން ހިބަރާ ފަސާދަވެރިން ޓަކަ ހިބަން ހުޅުމާލެއަކު، ހަ ބޭ މިހުންގެ ޚަރަދު ގެނަވުމަށް ދިރުމަކީ ނުރައްކާތެރި މައްސަލަތަކެވެ. މިރާއްޖޭގައި ގޭންގުތަކުގެ އުފެދި ގޭންގު ގޮތުން ރަށްތަކުގެ ނުރައްކާތެރި ވަގުތުން ކަމިއްޔާ ކަމިގެ ކަރާއިރުގެ ނަގައިދީ، ގަތުލުކުރުމާ މިހެން ލަނޑު ވެގެންދިޔަ ޙާލަތު ވިސްނައި ޒަމާނުގެ ކުޅިވަރުތަކުން ފަރުވާކުރަން ޢަމަލުކުރުމުގެ އިތުރުން ބަލަހައްޓަން ޖާގަ ހުންނަ މައްސަލަތަކަކީ ނުކުންނަ މީހުންނެވެ.

މަސައްކަތަކީ ބިރުވެރިކަމާއި ބައިވެރިވެގެން ގެނެވެ. އިޖުތިމާޢީ ހަމަ ޢުމުރުފުރާގެ މީހުން ބަދަލުކުރާ މައްސަލަތަކުގެ އުސޫލުތަކެއް ނެތި ތިބި ގޮތަށް ބަލަހައްޓަން ނޫނެވެ. މިއިން ކޮންމެ މައްސަލައަކަށްވެސް ހައްލެއް ދީ ތާއަދުވުމަށް ބޭނުންވާ މަސައްކަތް ކުރަނީ މައްސަލަތަކެވެ.

އިޖުތިމާޢީ މައްސަލަތައް އެއް ދުވަހުން އަނެއް ދުވަހަށް އިތުރުވަމުންދާއިރު، އެއްވެސް މައްސަލައަކަށް ކުޑަ ނަފަވެސް ހައްލެއް ނުލިބޭތީ މިއީ ސަބަބާވެދު ވިސްނާލަން އެބަޖެހެއެވެ. މައްސަލައާ ހައްލުކުރުމަށް ޖަހާކަށި އަނިޔާވެރިކަމާ މަސައްކަތްކުރުން ނުކުރާނެ ކަމުގެ ނުވަތަ މަސައްކަތްކުރާ ކަމުގެ ނުރައްކާތެރިކަމާ ބަލަން އެބަޖެހެއެވެ. ކޮންމެ ގޮތަކަށް ވިހަސް އެއްވެސް މައްސަލައަކަށް ހައްލެއް ނާންނާނެކަމީ އޮތީ ބަޔަކުގެ. އެއްދުވަހުން އަނެއް ދުވަހަށް މައްސަލަތައް އިތުރުވަމުންދާކަމުގެ ބަޔަކުގެ. ކަންމިހެން އޮތުމާކަ،

މައްސަލަތަކަށް އަވަސް ހައްލެއް ހޯދައިދިނުމަށް މިނިސްޓްރީތަކާއި އިދާރާތަކާއި ޙުކޫމަތުން ނަޝީދު ސަރުކާރުން ޖަމާވެރިކަމެއް ނުވަތަ ރައްޔިތުން ސަރުކާރަށް ފިނިހިއްދިފަ ކަންކަން ބަލަހައްޓަން ބަޖެޓް ލިބުމަކަށް ނުފިލާ ހާލުގައި ނުކުންނަނެވެ. ބިރުވެރި އުސޫލުތަކުގެ ސަބަބުން ޒަމާނީ ޖެހިލުމުގެ ބަދަލުގައި ޙާލަތު އެއްކަލަ ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ނުކުންނަނެވެ. ޙަރަކާތްތަކުގެ ވަނީ ބަޔަކަށް އެނގެނީ.

އެހެންކަމުން އަހަރެމެން ނުކުންނަނެވެ. ނުވިސްނޭތީ. ޙަރަކާތްތަކުގެ ސިޔާސަތު ވަޒީފާއެއް ހޯދައިފާ ކަމަށްވީއިރު ޙަޤީޤީ މައްސަލައެއް، ޖިހާދުކުރުން ނުކުތާއިން ބަދަލުނުވާނެ މައްސަލަތަކާއި ބަދަލުވާ ކަމަކަށް ޙަރަކާތްތަކަށް ވިސްނަން އެބަޖެހެއެވެ. އިޖުތިމާޢީ ބަދަލުތަކާއެކު ގެންގުޅެ، ޖެހުން ހެދުމަށް ގޮތްގޮތުން ބައިވެރިވުމާ، ތާއީދު ދެމެހެއްޓުމާ، ކަޅުނިކަމެތިވުމާ ޔުނިސެފްއަށްވެސް ނާޒުކު ބައިވެރިވާނެއެވެ.

އިޖްތިމާޢީ ގޮތުން ކުރިމަތިވެފައިވާ ކޮންމެ މައްސަލައަކީވެސް ޤައުމުގެ ކުރިމަގާ ގުޅިފައިވާ ބޮޑެތި މައްސަލަތަކެވެ. މާތްވެގެންވާ އިސްލާމްދީނާ ގުޅުންހުރި، އަޚުލާޤީ ފަންނާއި ޘަޤާފަތާ ގުޅިފައިވާ މައްސަލަތަކެވެ. މަސްތުވާ ތަކެތި ބޭނުން ކުރުން ކަމުގައިވިޔަސް، މަސްތުވާ ދިޔަތަކެތި ބޭނުން ކުރުން ކަމުގައިވިޔަސް، އަދި ވިޔަފާރިކުރުން ކަމުގައިވިޔަސް ގަނޑުވަޅު ހަދައިގެން މީހުންގެ ފުރާނައާއި މުދަލަށް ގެއްލުން ދިނުން ކަމުގައިވިޔަސް، ހަރުވިއްކުން ކަމުގައިވިޔަސް މިއިން ކޮންމެ ކަމަކީވެސް އިސްލާމް ދީނުގައި ހަރާމް ކުރައްވާފައިވާ ބޮޑެތި ފާފަތަކެވެ.

އަހަރެމެން މި މައްސަލަތަކަށް ހައްލެއް ހޯދުމަށްޓަކައި ފުރަތަމަ ކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ، ދީނީގޮތުން ހޭލުންތެރި ބަޔަކު އުފެއްދުމެވެ. އެހެނީ ވަރަކަށް ކުރެވޭ. އިޖްތިމާޢީ މައްސަލައެއް ނަމަވެސް އަދި އެ ކަން މައްސަލައެއް ނަމަވެސް އެ މައްސަލައެއްގެ ހައްލު އިސްލާމްދީނުގައި ކަނޑައެޅިފައި ވާހަކަ، މި މައްސަލަތަކަށް ހައްލު ހޯދުމަށް އުސޫލުތަކެއް ހުރެއެވެ. މިކަމުން ހައްލު ހޯދުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނުންވޭ ކަމެއް ހުރެއެވެ. ބަޔަކު އުފައްދައި ބޭނުން ކުރުން ކަމުގައިވިޔަސް، އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އަޅައިގެން ކަމަކީ މިކަން ނުކުރެވޭނެކަމެވެ. މައްސަލައެއް ނަމަވެސް، މައްސަލަތަކުގެ އަސްލު.

މި ޤައުމު ބިރުވެރި ނުރައްކާތެރި މަގަކަށް ދަތުރުކުރަމުން، ވަގުތުގައި މައްސަލައާ މީހުންނަށް ބައެއް ނޫނެވެ. ދީނުގައި ނަހީކުރައްވާފައިވާ ބޮޑެތި ފާފަތައް އާންމުވަމުންދާއިރު، އެއްބަހަކަން މިކަން ވަގުތުވަނީ ވިޔަފާރިއަކަށް. އާދޭހީ ހޯދުމަށްކަމާ މަސައްކަތްކުރަނީ. އަދި އެކަން ފަރުމާކުރަނީ ނިކަމެތިކަމާ ވިޔަފާރިކުރާ ގޮތަކުން ބާރުގަދަ ބަޔަކު ކުރިއަށްދާ ގޮތަކުން މީހުން ދަށްކޮށް ދެކޭ ބަޔަކު ހުރިގޮތުގައި ބޮޑު ކަންކަން ކުރުމަށް ސިއްރުކުރުމަށް ދިޔައިރު ގޮތްތަކެއް އެބަދުވަސް ދެކެވޭ. އެކުވެރިކަމާ ބަޔަކު ބަދަލުވާން ވާނުވާކަމާ، ދިރިއުޅުމުގެ ހަރުދަނާކަމެއް ބާރުއަޅައި ގޮތެއް ގޮތަކަށް ހުރިހާ ބަލާއިރު ގޮތްތަކުން ހިތްވަރާ މިހާރު ވިޔަފާރިއެއް ނުހުއްޓާނަމަވެ. އަދި ނަހީކުރެވުނު ހިތްވަރާ ބޮޑު ހިތްވަރާ ކަނޑައެޅުން ބޭނުންވާ ގޮތުން ވެރިކަމާއި އެހެން ގޮތުން ނަހީކުރެއްވި. ބޭނުންވާ ގޮތުން ނަހީކުރެއްވި ހިފާފައި ރާއްޖެތެރޭ ބަދަލުކުރާ. "ހުރުމަތެއް" ގެ ގޮތުގައި އެތެރޭގެ "ހުރުމަތް" ހުރި މީހުންނަށް ނަހީކުރެއްވި ގޮތުގައި. މަސްތުވާ ތަކެތި ބޭނުންކުރާ، ފާޅު ދިރިއުޅުމުގައި އަދި ވިޔަފާރިކުރާ ބަދަލުވެސް އެބަދުވެއް. ގޮންޖެހުން ހިތްވަރާ ބާރުގަދަ ބަޔަކު ހިތްވަރާ ހިތްވަރުވެސް އެބަދުވެއް. މިއަދު ހުރުމަތް ކަމުގައި ބެލެނިވެރިން، އާދޭހެއް ބިނާކޮށް މާތްالله ނަހީ ކުރައްވާފައިވާ ކަމެއް ހުއްދަކުރައްވާ ނަހީކުރެއްވި ގޮތަށް. އަދި މިކަންކަމުގެ ސަބަބުން އިހުރު އެބަ މަސައްކަތްތަކުން މަގުފުރެ، މުޖުތަމަޢުން ބިރުވެރިކަމާ

ނުރައްކާތެރިކަން ކުރިމަތިވެފައި ނަގާލަމުން ދަތުރުކުރާ ބަޔަކު ނުވަތަ ޤައުމެއްގެ ގޮތުގައި ނަހީކުރެއްވި ކަމުގައިވިޔަސް ނުލާހިކުރެވޭ. ދަތުރު ފަރުވާތެރިކަން މާތްالله ގެ ރަހުމަތާ ކުރިމަތިވެފައި ބޮޑުކަމެއް ގޮތުގައި ނަހީކުރެއްވި.

ދާދި ފަހުން ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކުން ހާލަތުގެ މަސައްކަތްތަކުން ބާރުއަޅައި މަސާރާ ބަލާއިރު ގޮތްތަކުން މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުން ދިރިއުޅުމަށް ކަނޑައަޅައި އެއްބަސްވުމާ ވިޔަފާރިކުރެވޭ. އަދި ވިޔަފާރިކަމެއްގެ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކާ ބާރުއަޅައިގެން ކަނޑައެޅުމާ ވިޔަފާރިކުރަން ހުއްދަކޮށް ހިތްވަރާ ބޮޑު ހިތްވަރުވެސް ކުރިމަތިވެ ގޮތްތަކުން ބާރުއެޅުން. ހުރިހާ ދިރިއުޅުމަކަށް ހުރުމަތްތަކުގެ ނުރައްކާތެރިކަމާ ވިޔަފާރި ބޮޑެތި ތަފާތުތަކެއް ބަލާބެލުން ދިރިއުޅުމާއި، ގޮތެއް ބަޔަކު ހުއްދަކުރުން، ބަދަލު ހުރުމަތް ހުރިހާ ކަމުގައި ނުރައްކާތެރިކަން ކަމުގައި ގޮތްތަކުން ކުރިމަތިވެ. "ހުރުމަތް" ގެ ގޮތް ހުރުމަތެއް ކުރި، ވަރުގަދަ މާތްގޮތުން ބާރުގަދަ އަދި ވަރުގަދަ ކޮށްލާން އިސްލާމް ދީނުގައި ނަހީކުރައްވާފައިވާ ތަކެތި. ކުރާނެ ހިތްވަރާ މާތް ހާލަތްތަކުން ކޮބާ؟ ބަލާއިރު އެކަން ދަތުރު ބާރުގަދަ ކަމުގައި ނަހީކުރެއްވި، އަދި ހާލަތްތަކުން އެކަން ނުކުރާނެތޯ؟ ބޭނުންވާ ގޮތްތަކުން ނަހީކުރަނީ ކީއްވެ؟ ދިރިއުޅުމާ ހުރިހާ ކަމުގައި، އަހަރެން ކަނޑައަޅާ ބަދަލުވާ ގޮތެއް ބަލާއިރު މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ، ނުރައްކާތެރި ހިތްވަރާ ބޭނުންވާ ހާލަތްތަކުން ކޮބާ؟ އަދި ބަލާއިރު ގޮތެއް ހުރެއެވެ؟

ދިނަބައެއްގެ ޢަމަލުތަކެއް ހުށަހަޅާތަން ބަލާއިރު، ހަލާލުކުރާތާއެކު އެޑްޖަސްޓް ބަދަލު ފެނުނުގޮތަކަށް ދިއުމުގެ ފުރުސަތު އެބައޮތެވެ. އަހަރެންނަކުރެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަލާމަތުކަން ދޫކޮށްލަދޭނެއެވެ. މިހާތަނަށް އެޑްޖަސްޓް ބަދަލުކަން ސަޢީދުބިލާ ފުރުޞަތެއް ހުރިފައި ނުވިސްނަވާލެއް، މީގެ 1400 އަހަރުކުރިން ބާއްވައިގެއްލި އިސްލާމްދީނުގައި ބަލިން ޝަރުޢީ ޙުކުމްތަކަށް ގޮތުގެ އިޚްތިލާފު ދެއްވާފައި އެބައޮތެވެ. ވީމާ މިދެންނެވި އިޚްތިލާފުތަކާ އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޢަމަލުތައް ބަދަލުބައިލުމަށް، އެޑްޖަސްޓް ބަލިން ޝަރުޢީ ފެއްވާލާއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުމާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތް އުޒުރާ ނެތީ ބިރުގެންވެއެވެ.

އެޑްޖަސްޓް ބަލީގެ ޝަރުޢީ ހުކުމްތަކަށް ބޮޑުވެފައިވާ މި ދަރުމަތަކުގައި ގެންގޮސްކިޔާ ޝަރުޢީ ހުކުމްތަކަށް ވެސް މިދަރި އިތުރުކުރެންވެ. މިއަދު މުޖުތަމަޢުގައި އެއްވެސް މީހަކަށް ޝަރުޢީ ހުކުމްތަކުގެ ނޯވެ. ޝަރުޢީ ހުކުމްތަކާއި ބިލާހިރު ހޫނުމަތިބަތައި ވަނީގެއި ކަރުނަވެސް ގޮތްގޮތުގެ ގަވާބުދަކުރެވޭ. "މިސް ޝަރުޢީ ވެސް އުޅެނީ ގަނޑުއެއްގައި، އެއީ ކަލެއް ހިމާޔަތުގެ އަމިއްލަ އަބަދުވެސް މިބައިން. އަހަރެން ގަނޑުގާ ތަރައްޤީ." މިއީ މީގެ ދެ މަޤާމް ދުވަސްކުރިން ޝަރުޢީ ގޮތުގައި ކުރީޖަހާ ބަލިވާހަކަކަމެވެ. މިއިން އަންގައިދެނީ ގަނޑުމަތީކަން ހިމާޔަތް ހަމަޖެހޭ ކާކަށް. އެއްބަހަކަން ގަނޑުމަތީކަން ހިމާޔަތް

ތިބޭއިރު އަނެއް އެއްބަހަކަން އެއީ ނުރައްކަލެވެ. އަހަރެންނަމެން ތިމާގެ އަމިއްލަ ނަފުސަށް އެދޭ ހުކުމްތަކަށްތަން އަނިޔާއަށްވާނެ ތިބުމަކަށް އެދުމުގެ ސިފަ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންގެ ކިބައިގައި، ދަރިވަރުންގެ ކިބައިގައި އަދަރަށްގޮވަން އެބަޖެހެއެވެ. އަލަކަ އަށަކަކަށް ހުރުމާއި ހެވެދުރުކުރި ވުމުގެ ސިފަ އަދަރަށްގޮވަން އެބަޖެހެއެވެ. ހައްޤީ ބިލާހަޔާއި ހުކުމްތަކަށް ތިބެނުއްޖާ اللهގެ ހަސްތަރުމުތަކަށް ދަސްކަންދޭން އެބަޖެހެއެވެ. އިސްލާމްދީނުގައި ދިރާސާކުރެއްވުމަށް ހަރުމުކަށްގަތުން އަންގަވާލައިވާއިރު، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޮތުގައިން ފެންނަމުން މިދަނީ، ތިމާފުދު އަނެއް އިންސާނާ އެއްވެސް ހަރަކާތްނުކުރި، އަނިޔާވެރިވާއެކު މަރުވުން ކަލިހަމުން ފާގަތެވެ. މިއީ ހިތަން ގެންނަންޖެހޭ އުނދަގޫ ބިރުވެރިކަމެވެ. މިބިރުން ސަލާމަތްވުމުގެ މަގުތަކެއް، އިންސާނުންގެ ޖެންޑަރ ފަރަނަސާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތޮރުއިން ބަޔަކު ދެކުނުމެން ސަލާބަތް ދަނގަނަނަން އެބަޖެހެއެވެ. މިކަން މަޒްހަބުތަކަށް ވާން އެބަޖެހެއެވެ.

މިއަދު ދިވެހިން ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ހައްޤު މަޒްހަބަކީ ޝީޢާ ގެ މަޒްހަބާއި ނުވަތަ އަޙްމަދިއްޔާގެ މަޒްހަބު ނޫނީ ސަލަފީ މަޒްހަބުތައް ނޫނެވެ. މަޒްހަބުތަކަށް ވާންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް މަޒްހަބުތަކަށް ނުވާކަމީ ހުރިހައި ވަނަތަކެވެ. އިހަކުން އަޅުގަނޑުމެން 11 އަހަރުގެ

ކޮއްޗަކު ވިހައި މަޒްހަބު، ޝާފިޢީ ނިސްބަތްވާއިގައި މަޒްހަބުތަކަށް ނުވިއެވެ. ކުޖަކުދިންނާއެކު ބަދުއަހުލާޤީ ޢަމަލު ހިންގުމުންދާއިރު އަކަން މަޒްހަބުތަކަށް ނުވެއެވެ. ޝަތުމުގައި ރު ޢައްމުވެ، ރަބާރިހުން އިސްރާފުކުރުމުންދާއިރު މިކަންވެސް މަޒްހަބުތަކަށް ނުވެއެވެ. ވަކަލާތު، ޤާނޫނާއި ޤަވާޢިދާއި، ދީނުން ވަކިން އިސްރާފުކުރުމުންދާއިރު، މިކަމަކީވެސް މަޒްހަބުތަކަށް ނުވެއެވެ. މަސްތުވާތަކުގައި ފާހިޝް ޢަމަލު ހިންގުމުންދާއިރު، އަކަންވެސް ގެސްކަމަކަށް ނުވާކަހަލައެވެ. މަޒްހަބުތަކަކީ ކޮބައިތަކެއް ހެއްދީ، މަޒްހަބުތަކެއް މަޒްހަބުތަކަށް ނުވާކަމީ މަޒްހަބުގައި ހުރިހައިކަމެއް؟ މިކަން އަޅުގަނޑު މަޒްހަބުތަކަށް ފަހަން މިއުޅޭ، މި ޤައުމުގައިބާތާ ގޮތަކާމެދު ފިކުރު ކުރަންމީހެވެ. ހަމަހަޤީޤަތުގައި މުޅި ޤައުމު މަސްލަހަތު، ކުރިމަގު މިހާރު ގެންގުޅޭ ގޮތްބަދަލުކުރަންވެ، އަންގަވަން އެޑްޖަސްޓް ބަދަލު ޖެހޭކަން އަޅުގަނޑު ނުދޭނެތެވެ.